

ĐẶT – RÚT NỘI KHÍ QUẢN

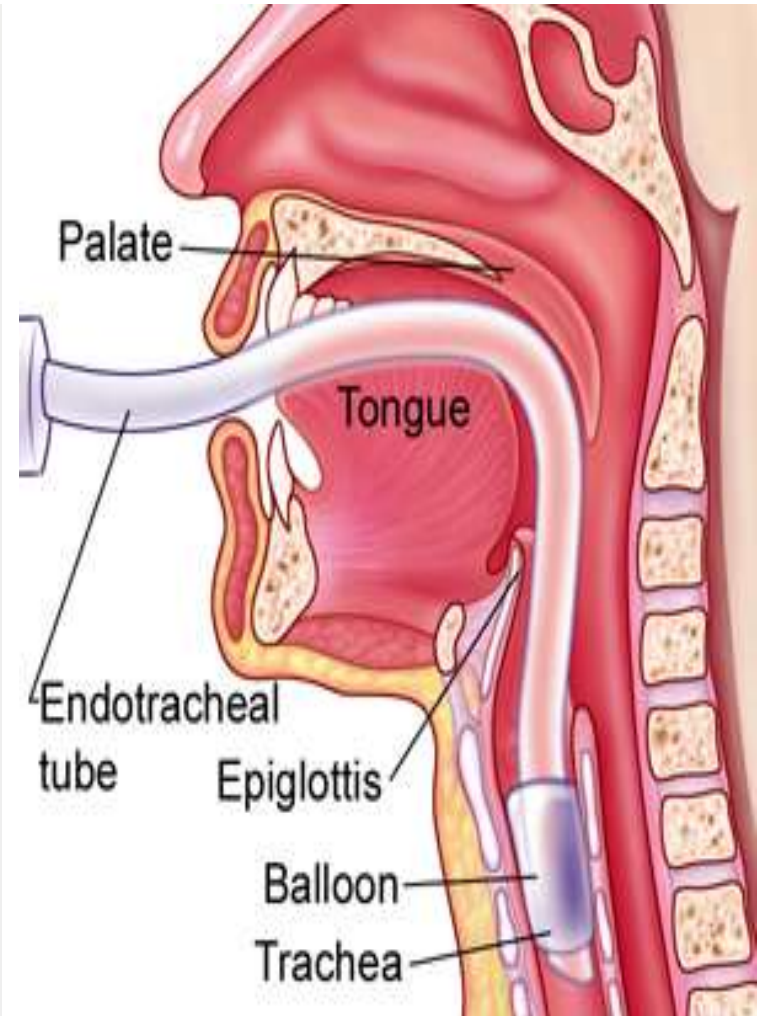
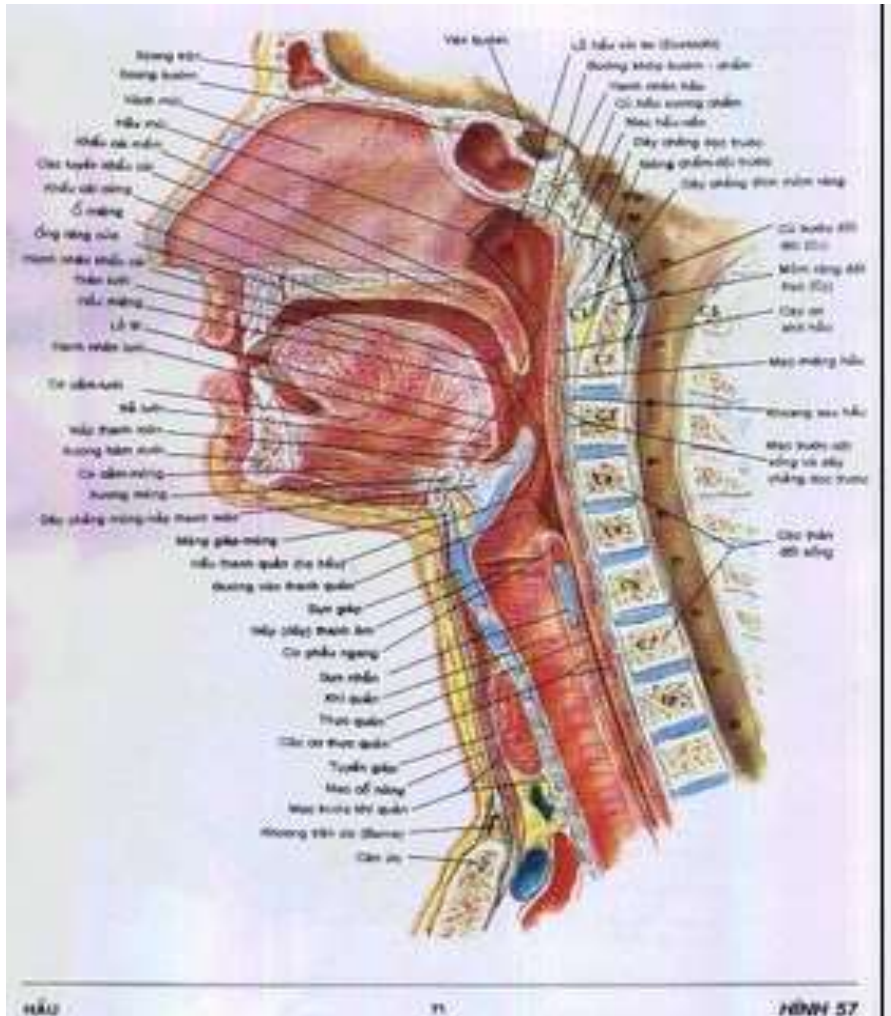
BS. NGUYỄN HỮU TUẤN
VIỆN TIM MẠCH

ĐẶT NỘI KHÍ QUẢN LÀ THỦ THUẬT

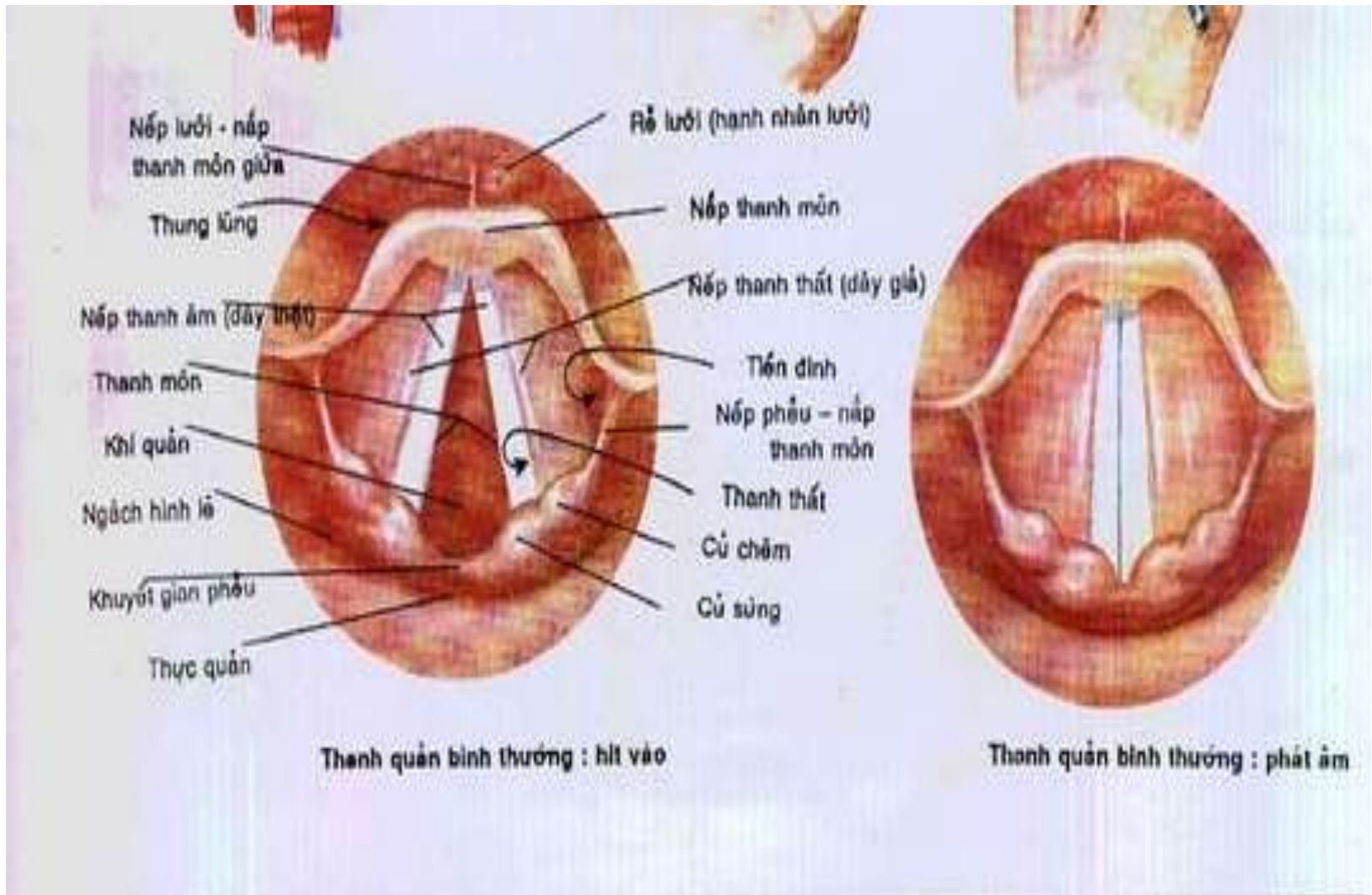
KHÔNG THỂ TRÌ HOÃN

TẠI CÁC ĐƠN VỊ CẤP CỨU

GIẢI PHẪU ĐƯỜNG THỞ

GIẢI PHẪU ĐƯỜNG THỞ

CHỈ ĐỊNH

1. Khai thông và bảo vệ đường thở

- ◆ Tắc đường hô hấp trên cấp
  - Phù nề thanh, co thắt thanh quản
  - Dị vật đường thở
  - Chấn thương hàm dưới, thanh quản
  - Nhiễm trùng: bạch hầu, áp xe thành sau họng, viêm nắp thanh môn, viêm tắc th.quản
  - Các khối u
  - Các bất thường bẩm sinh

CHỈ ĐỊNH

- ◆ **Mất phản xạ bảo vệ đường thở**
  - **Ngừng tuần hoàn**
  - **Ngộ độc thuốc ngủ**
  - **Tai biến mạch não, chấn thương sọ não**
- ◆ **Bệnh nhân suy kiệt nặng, tăng tiết đờm dãi**

CHỈ ĐỊNH

2. Thông khí nhân tạo xâm nhập

- ◆ Suy hô hấp giảm oxy hóa máu
  - Viêm phổi nặng, ARDS
  - Phù phổi cấp
- ◆ Suy hô hấp tăng carbonic máu
  - Đợt cấp COPD
  - Hen phế quản
  - Các bệnh lý thần kinh cơ
- ◆ Gây mê

CHỐNG CHỈ ĐỊNH

- Rất hiếm chống chỉ định (1)
  - Tổn thương đứt khí quản
  - Tổn thương cột sống cổ **không phải** là chống chỉ định
- Chống chỉ định NKQ đường miệng (2)
  - Sai khớp hàm
  - U vòm họng, vỡ xương hàm
  - Phẫu thuật vùng hàm họng
- Chống chỉ định với NKQ đường mũi (2)
  - Chấn thương mũi, hàm mặt
  - Rò nước não tủy qua xoang sàng
  - Rối loạn đông máu

(1) THE NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE

(2) Hồi sức cấp cứu toàn tập – Gs Vũ Văn Đính

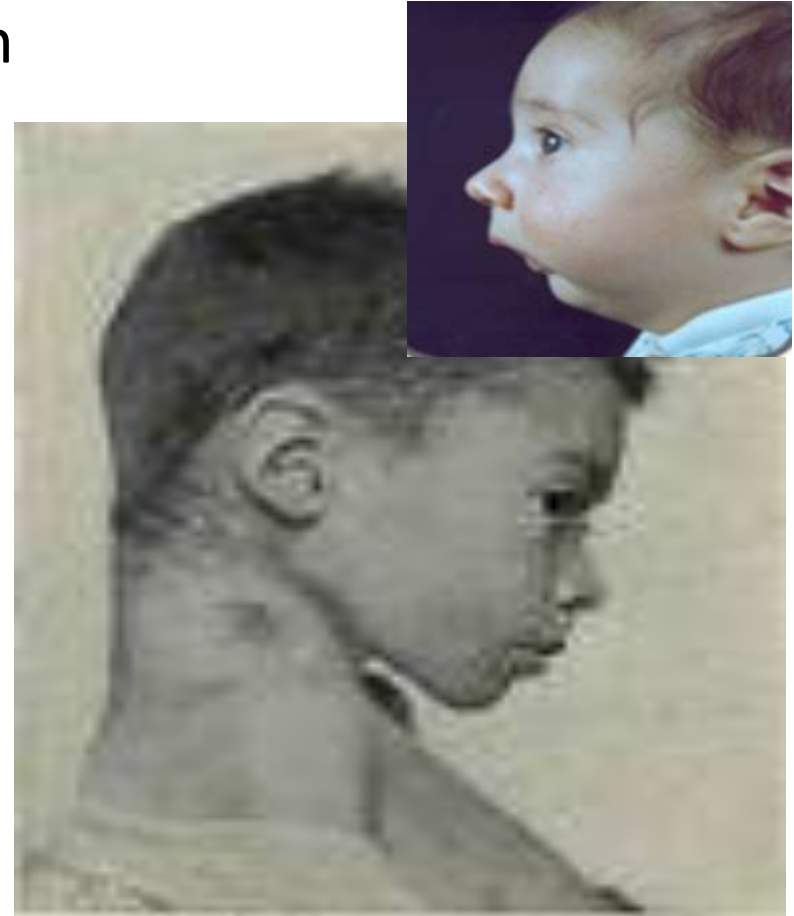
(2) Procedures, techniques, and minimally invasive monitoring in Intensive care, 4th Ed

ĐÁNH GIÁ ĐƯỜNG THỞ

Các tình trạng liên quan **đến** NKQ khó

- Các bất thường bẩm sinh
  - Hội chứng Down
  - Hội chứng Pierre – Marry
- Tình trạng nhiễm trùng

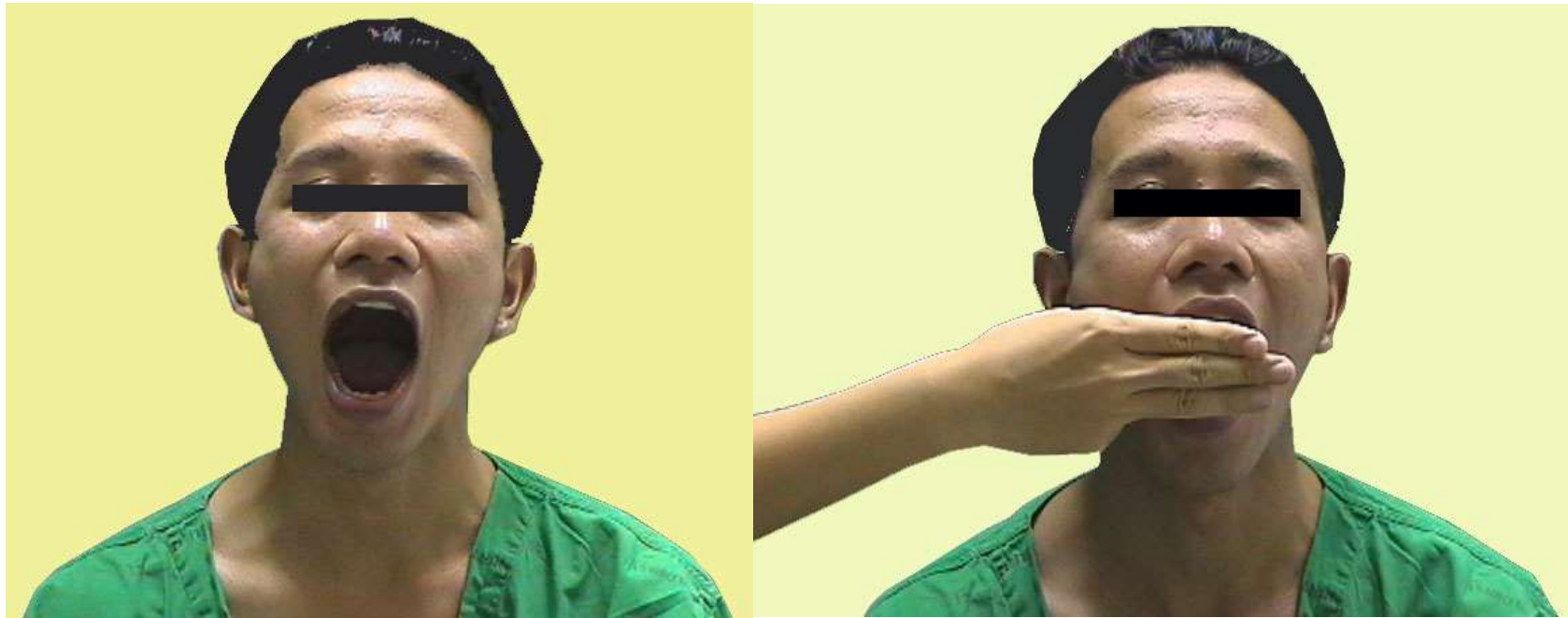

- Phì đại tuyến giáp
- Chấn thương vùng hàm mặt
- Béo phì

ĐÁNH GIÁ ĐƯỜNG THỞ

Di động xương hàm dưới: $> 3\text{cm}$

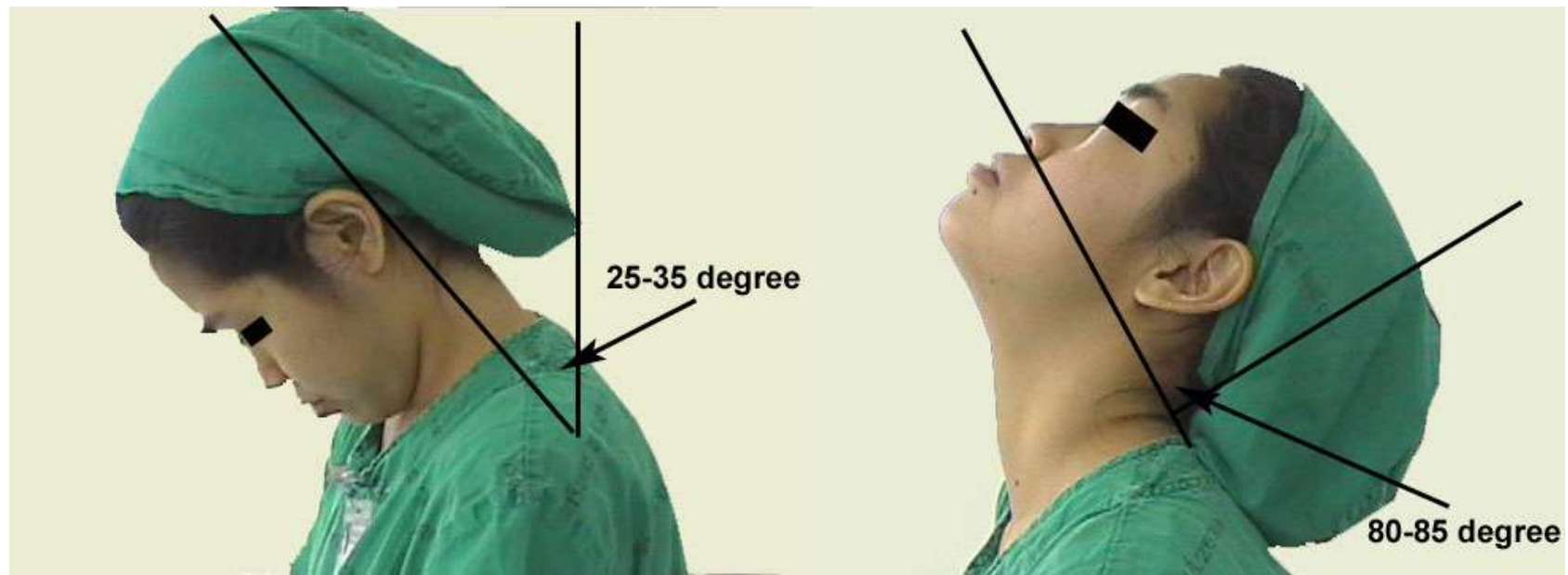
ĐÁNH GIÁ ĐƯỜNG THỞ

Khoảng cách cằm – tuyến giáp > 6cm

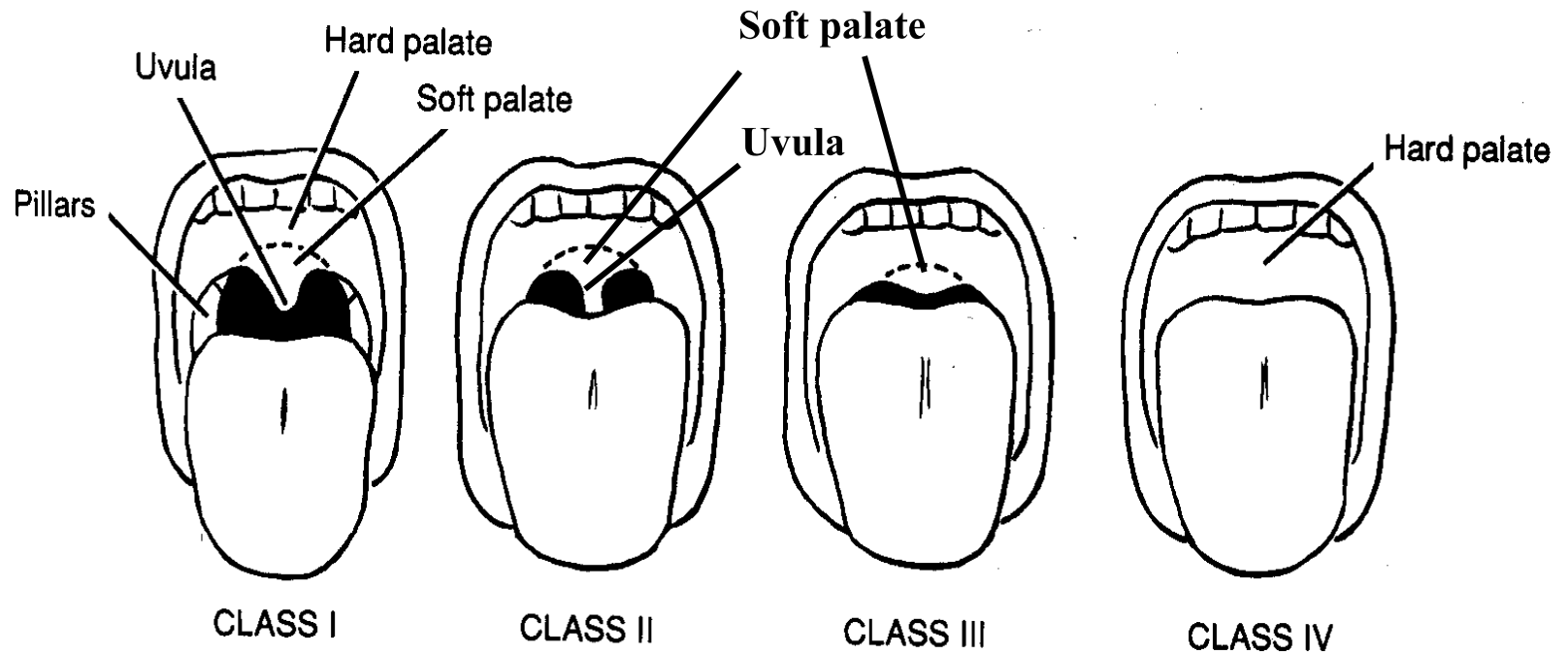
ĐÁNH GIÁ ĐƯỜNG THỞ

Di động của cột sống cổ

ĐÁNH GIÁ ĐƯỜNG THỞ

Phân độ Mallampati

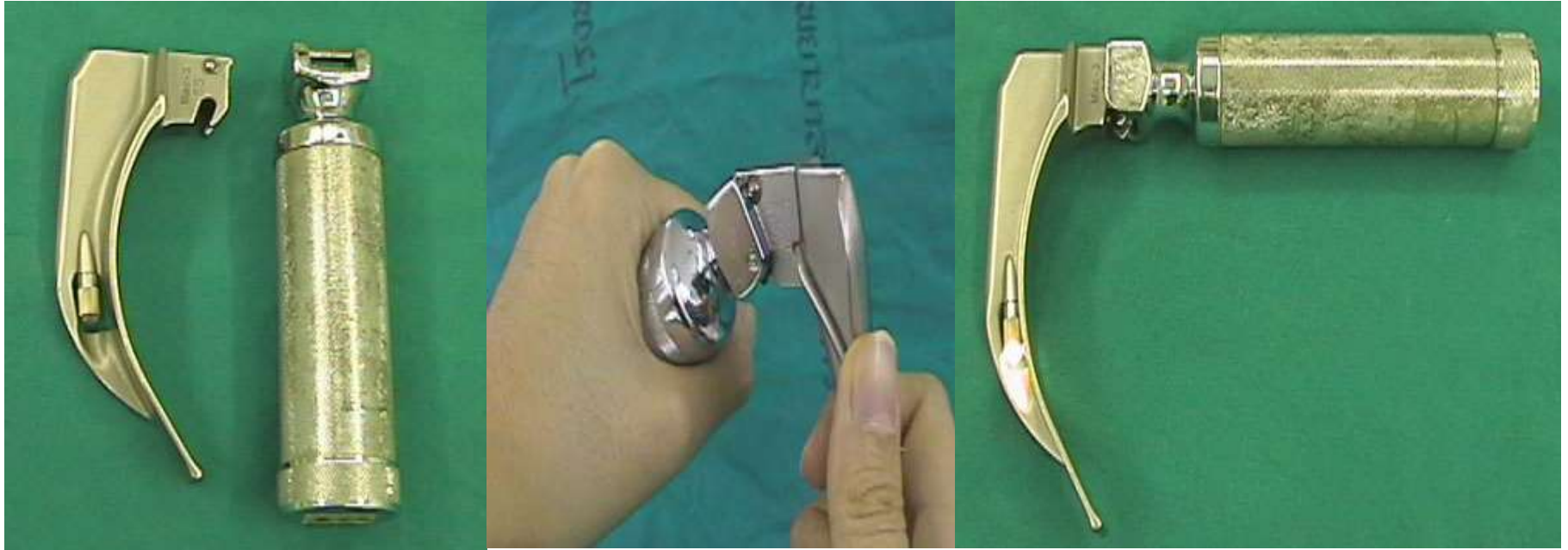

CHUẨN BỊ DỤNG CỤ

ĐÈN SOI THANH QUẢN

LƯỠI ĐÈN

F Lưỡi Macintosh and Miller

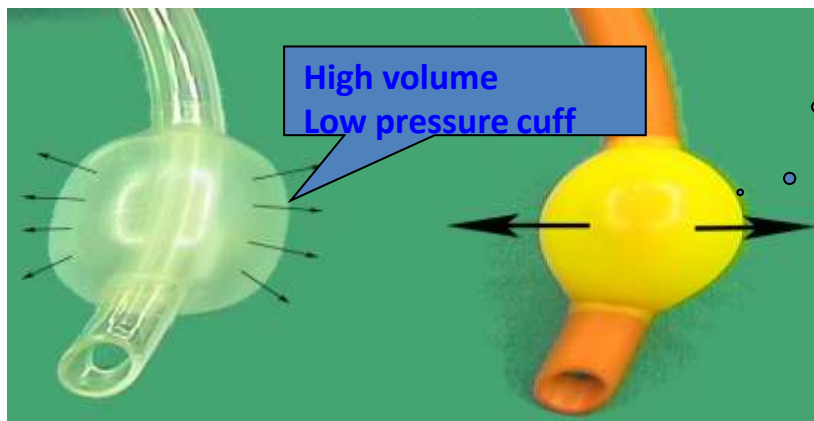
F Người lớn dùng lưỡi Macintosh, trẻ nhỏ dùng lưỡi Miller

Lưỡi Miller

Lưỡi Macintosh

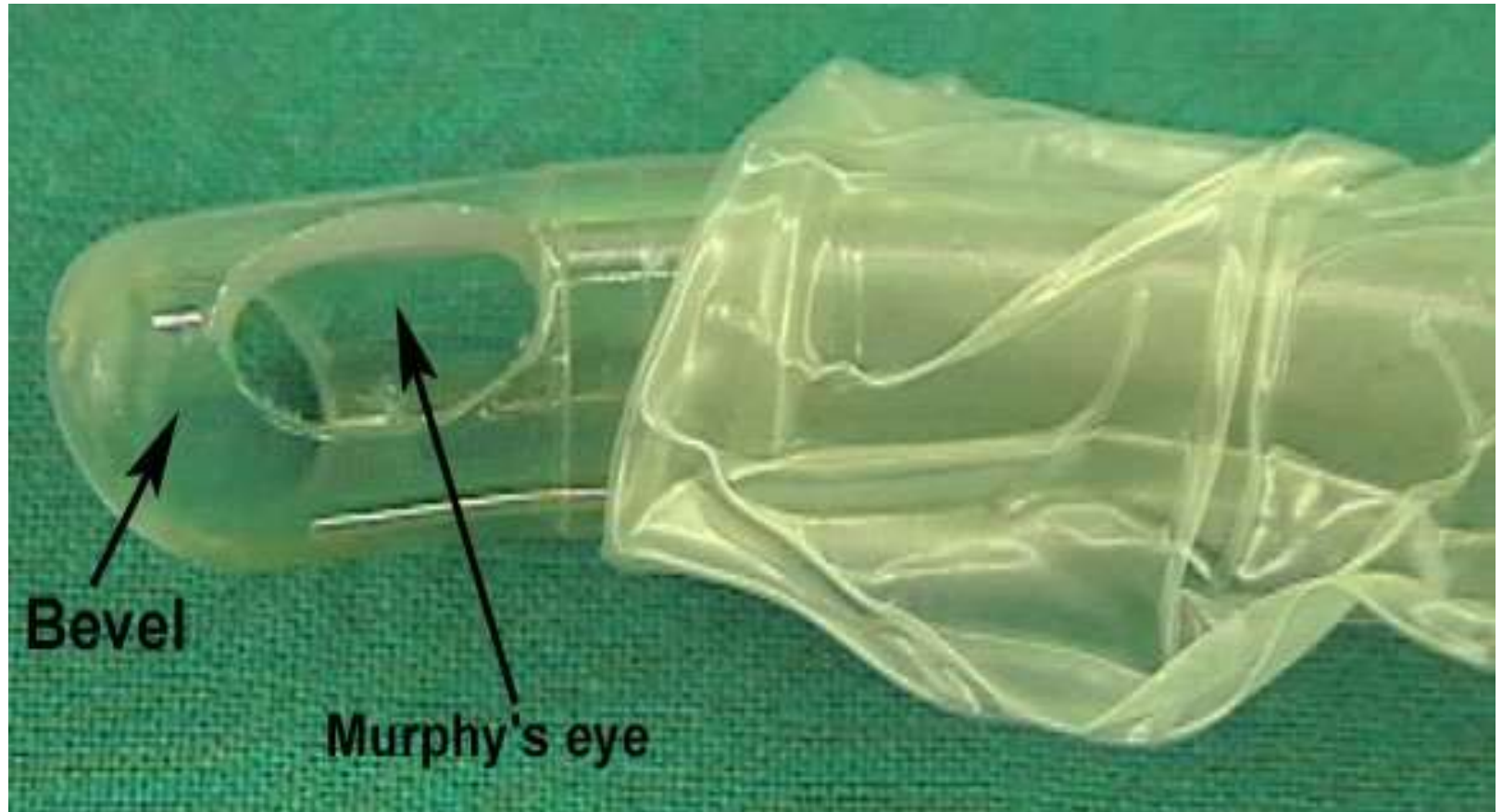
ỐNG NỘI KHÍ QUẢN

High volume
Low pressure cuff

Low volume
High pressure cuff

ỐNG NỘI KHÍ QUẢN

ỐNG NỘI KHÍ QUẢN

Kích thước Ống

Nam 7.5- 8.0- 8.5 mm

Nữ 7.0- 7.5 – 8.0 mm

Trẻ sơ sinh non yếu 2,5mm

Trẻ sơ sinh 3,0 mm

1- 6 tháng 3.5 mm

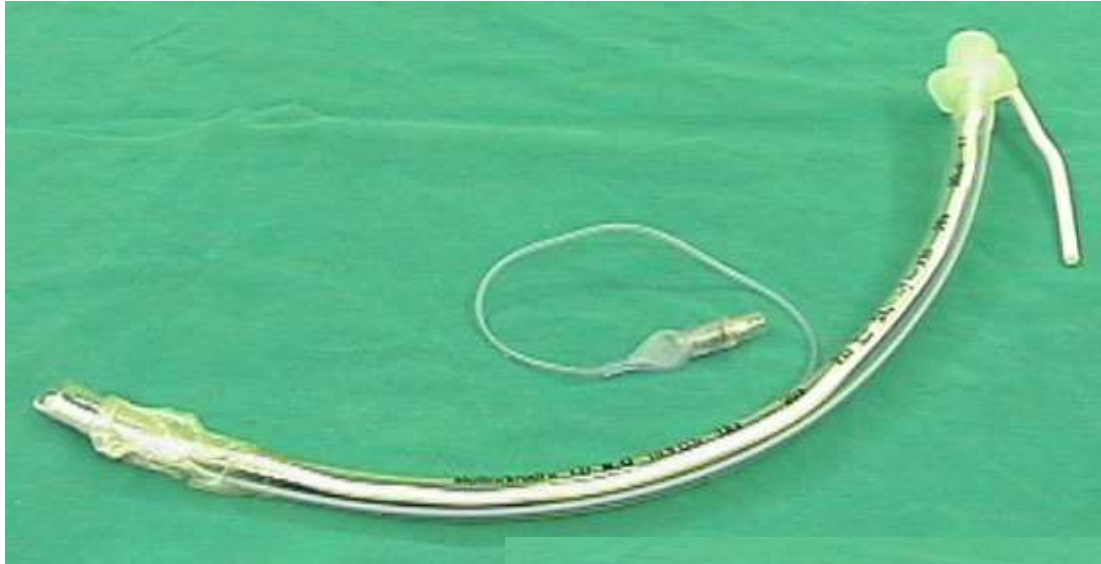
6 – 12 tháng 4,0mm

12 – 24 tháng 4.5 mm

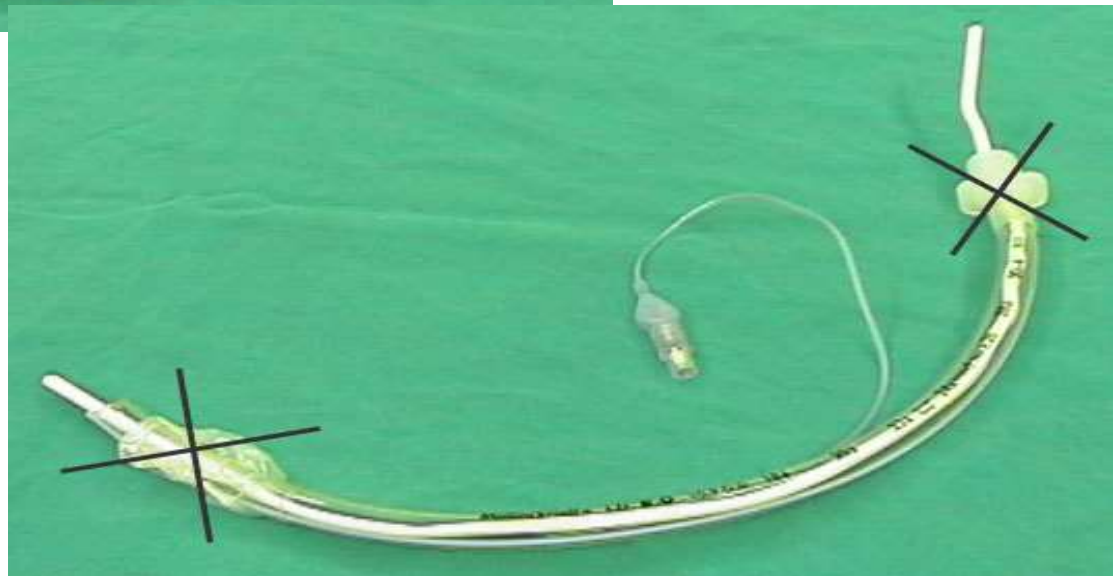
2- 6 tuổi = (tuổi /3) + 3.5

> 6 tuổi = (tuổi /4) + 4.5

DỤNG CỤ KHÁC

Dây dẫn

DỤNG CỤ KHÁC

Magill forcep

Oral airway

Nasal airway

DỤNG CỤ KHÁC

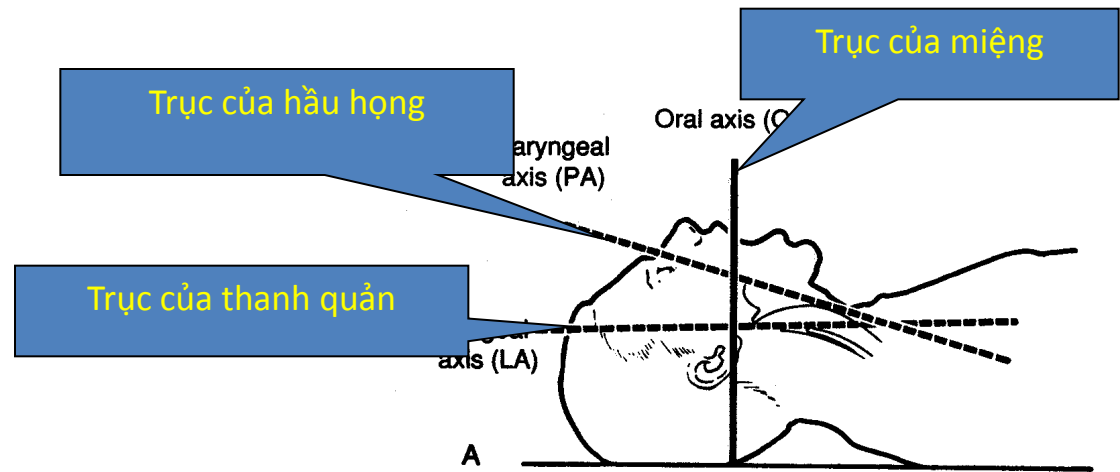
- Syringe 10ml
- Găng sạch
- Dầu bôi trơn
- Băng dính cố định NKQ
- Ống nghe

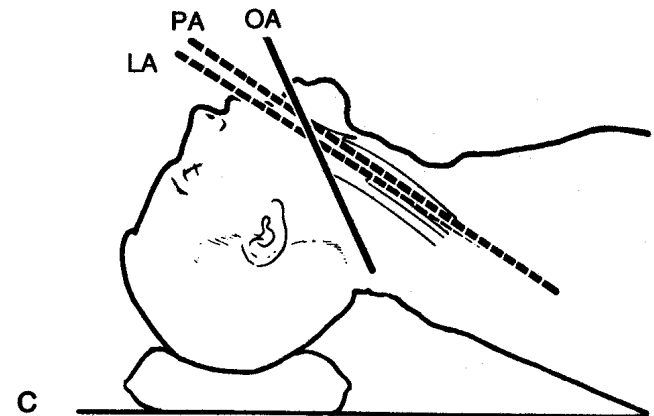
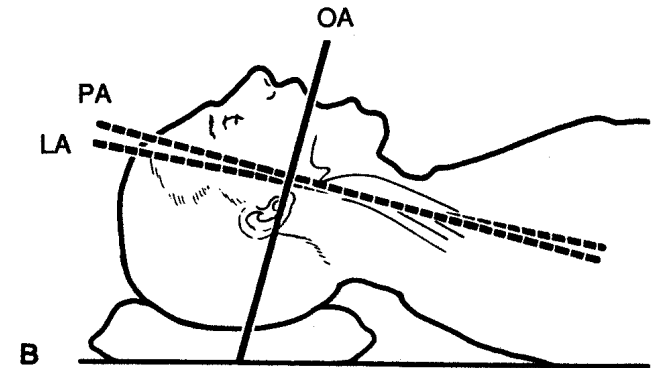
Thuốc

- Thuốc an thần: propofol, midazolam...
- Thuốc giãn cơ: tracrיום...
- Thuốc tê: lidocain 2%

TƯ THẾ BN

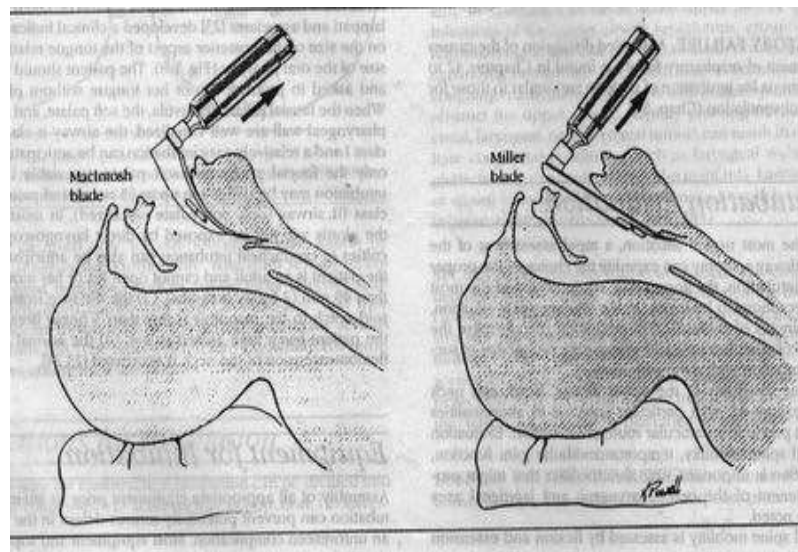
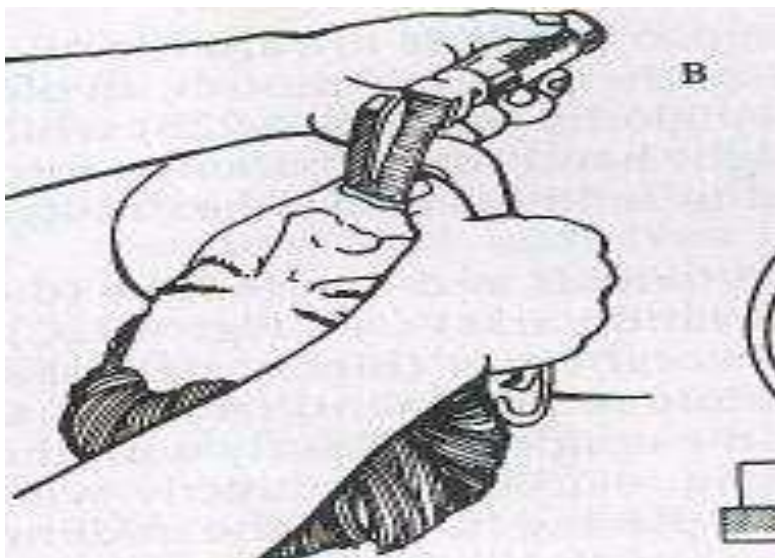
- Ngửa cổ tối đa
- Bóp bóng hoặc thở oxy
- An thần, giãn cơ đầy đủ
- Lấy bỏ các dị vật ở miệng
- Hút sạch đờm, dịch dạ dày
- Mặc monitor theo dõi nhịp tim và SpO2

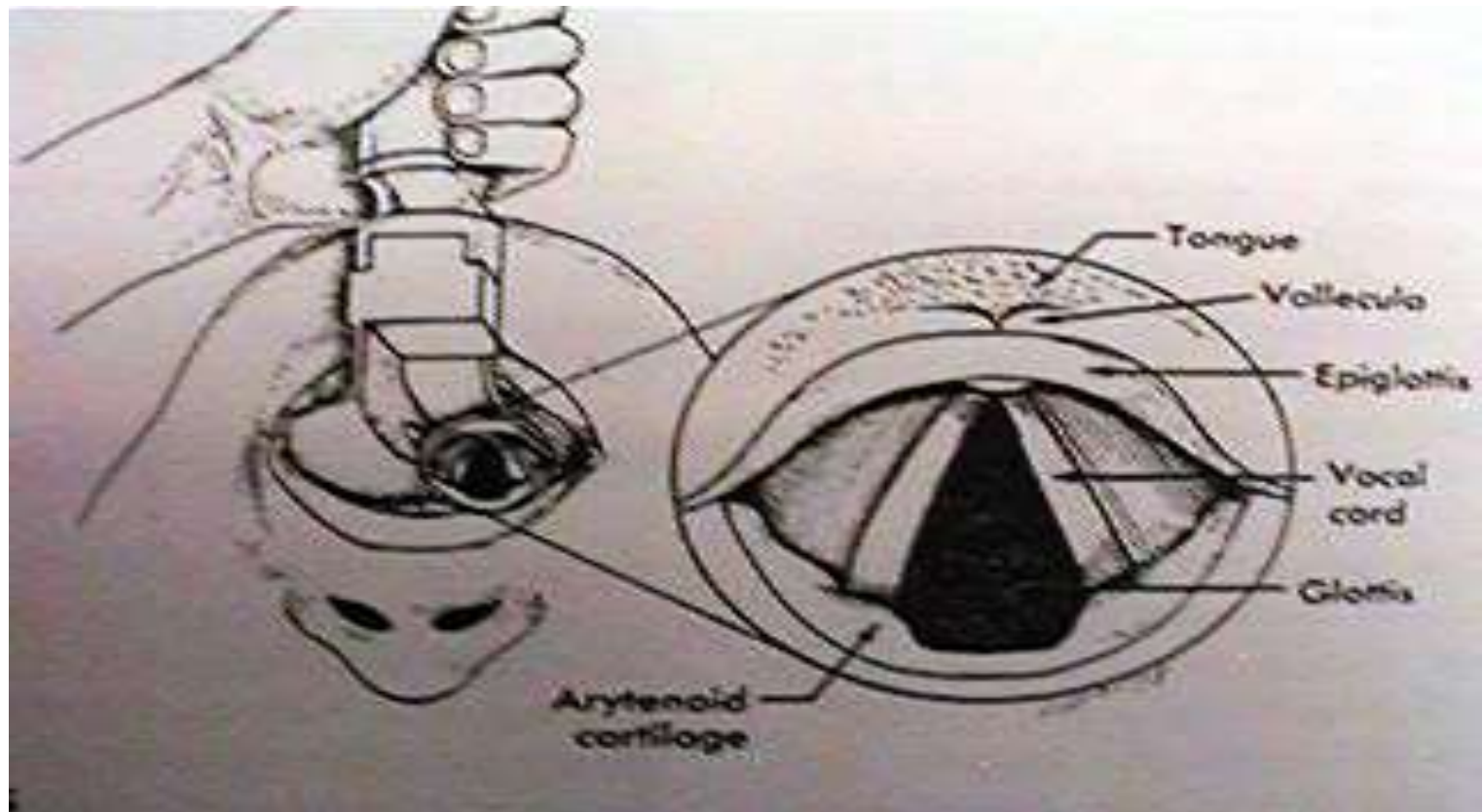
KỸ THUẬT ĐẶT NKQ ĐƯỜNG MIỆNG

Thì 1 - Bộc lộ thanh môn

- BS đứng phía đầu BN, tay trái cầm đèn, tay phải mở miệng BN
- Đèn được đưa từ bên phải, đẩy lưỡi BN sang trái
- Đưa lưỡi đèn xuống phía dưới nắp thanh môn (nếu dùng lưỡi thẳng)
- Đưa lưỡi đèn vào thung lũng phía trên nắp thanh môn (nếu dùng lưỡi cong)

Bộ lộ thanh môn

KỸ THUẬT ĐẶT NKQ ĐƯỜNG MIỆNG

Thì 2 - luồn ống NKQ

- Tay phải cầm đầu ngoài ống NKQ đưa vào góc bên phải của miệng, luồn sát vào thanh môn
- Chờ khi hai dây thanh âm mở ra, nhẹ nhàng luồn ống vào thanh quản
- Vị trí lý tưởng của NKQ: marker của NKQ cách dây thanh âm 2-3cm

KỸ THUẬT ĐẶT NKQ ĐƯỜNG MIỆNG

Thì 3 – Kiểm tra NKQ

- **Độ** sâu NKQ: 20-22cm so với cung răng
- **Bơm** cuff NKQ
- Bóp bóng ambu và nghe: **thở** ở vị, hai bên phổi
- Hút **sạch** **đờm** dãi trong **ống** NKQ
- **Chụp** Xquang: **đầu** trong **ống** NKQ ngang mức 2 xương đòn

**Tổng thời gian cho đến khi thông khí nhân tạo
không được vượt quá 30 giây!**

**Bệnh nhân chết do không được thông khí đầy
đủ chứ không phải do không đặt được NKQ**

KỸ THUẬT ĐẶT NKQ ĐƯỜNG MIỆNG

Thì 4 – Cố định NKQ

- Bơm cuff :

- 5 - 10ml khí
- Áp lực 18-25mmHg (*)

- Cố định NKQ

BIẾN CHỨNG

1. Trong khi làm thủ thuật

- Chấn thương môi, răng, lưỡi
- Tăng huyết áp và nhịp tim, loạn nhịp
- Sặc phổi
- Co thắt thanh – khí quản
- Phù nề thanh quản
- Tăng áp lực nội sọ
- Sai khớp sụn nhẫn
- Chấn thương cột sống cổ
- Đặt vào thực quản

BIẾN CHỨNG

2. Khi lưu ống NKQ

- Tắc NKQ
- Tuột ống hoặc vào phế quản
- Tuột máy thở
- Sặc vào phổi
- Loét môi, lưỡi
- Viêm xoang

BIẾN CHỨNG

3. Khi rút NKQ

- Co thắt thanh quản
- Viêm phổi do hít
- Phù nề đường hô hấp trên

4. Sau rút NKQ

- Loét đường thở
- Hẹp khí quản
- Nổi khàn
- U hạt thanh quản

RÚT NỘI KHÍ QUẢN

SẴN SÀNG CAI THỞ MÁY ???

➤ **Đầy đủ oxy:**

- $\text{PaO}_2 \geq 60\text{mmHg} / \text{SaO}_2 \geq 90\%, \text{FiO}_2 \leq 0,5$
- $\text{PEEP} \leq 8\text{cmH}_2\text{O}$

➤ **Bệnh nhân có thể tự thở (ví dụ thở PSV)**

➤ **Tình trạng tim mạch ổn định**

- $60 \leq \text{HR} \leq 140$
- $90\text{mmHg} \leq \text{SBP} \leq 160\text{ mmHg}$, không/hoặc vận mạch liều thấp

➤ **Glasgow ≥ 13 điểm, không dùng thuốc an thần**

➤ **Tình trạng chuyển hóa ổn định**

$\text{pH} \geq 7,25$, không có rối loạn điện giải nặng

CÁC PHƯƠNG THỨC CẢI THỞ MÁY

- T- piece
- Hỗ trợ áp lực thấp ($\leq 5-7$ cmH₂O) PSV hoặc PEEP
- Thở CPAP
- Ống bù dòng tự động

Tuy nhiên không có sự khác biệt về tỷ lệ thất bại hoặc thành công giữa các phương pháp!!!

TỐI ƯU HÓA TRƯỚC KHI RÚT NKQ

- BN ở tư thế đầu cao, hút đờm hầu họng sạch
- Ngừng thuốc an thần
- Nghỉ ngơi
- Giải thích tâm lý cho bệnh nhân
- Dinh dưỡng đầy đủ
- Dùng lợi tiểu để giảm phù phổi
- Chống co thắt phế quản
- Điều chỉnh rối loạn điện giải có ảnh hưởng đến cơ hô hấp: PO₄, Mg, Ca
- Hạ sốt
- Điều trị ổn định bệnh toàn thân

THEO DÕI SAU RÚT NKQ

- Sau rút NKQ, cần khí dung thuốc giãn phế quản, hút sạch đờm dãi, vỗ rung,...
- Theo dõi sát bệnh nhân về tri giác, nhịp thở, nhịp tim, huyết áp, SpO2, khí máu,... ít nhất trong vòng 1 giờ sau rút NKQ
- Nếu BN có dấu hiệu suy hô hấp trở lại, nên cho bệnh nhân thở không xâm nhập trước khi xét đặt lại NKQ.

TIÊU CHUẨN TẬP THỞ THẤT BẠI

Các dấu hiệu lâm sàng chủ quan

- BN bồn chồn, lo lắng
- Ý thức xấu đi
- Toát mồ hôi
- Tím tái
- BN gắng sức để thở: dùng cơ hô hấp phụ, vể mặt căng thẳng, bn thấy khó thở

TIÊU CHUẨN TẬP THỞ THẤT BẠI

Các dấu hiệu khách quan

- $\text{PaO}_2 \leq 50\text{-}60\text{mmHg}$, $\text{FiO}_2 \geq 0,5$ hoặc $\text{SaO}_2 < 90\%$
- $\text{PaCO}_2 > 50\text{mmHg}$ hoặc tăng thêm $> 8\text{mmHg}$
- $\text{pH} < 7,32$ hoặc giảm thêm $> 0,07$ đơn vị pH
- $\text{fR}/\text{Vt} > 105$ lần/ lít
- $\text{fR} > 35$ lần/phút hoặc tăng thêm $> 50\%$
- $\text{HR} > 140$ ck/phút hoặc tăng thêm $> 20\%$
- $\text{SBP} > 180\text{mmHg}$ hoặc tăng thêm $> 20\%$
- $\text{SBP} < 90 \text{ mmHg}$
- Rối loạn nhịp tim

Boles et. Al, “Weaning from mechanical ventilation” *European Respiratory Journal* 2007 29:1033-1056

RÚT NKQ THẤT BẠI

Tiêu chuẩn rút ống thất bại

- $fR > 25$ lần/ phút liên tục trong 2 giờ
- $HR > 140$ ck/ phút hoặc liên tục tăng/hoặc giảm $> 20\%$
- Triệu chứng lâm sàng của gắng sức thở hoặc mệt cơ hô hấp; $SaO_2 < 90\%$, $PaO_2 < 80\text{mmHg}$ với $FiO_2 > 50\%$
- Tăng CO_2 ($PaO_2 > 45\text{mmHg}$ hoặc tăng $\geq 20\%$ so với trước khi rút NKQ), $pH < 7,33$

YẾU TỐ TIÊN LƯỢNG RÚT NKQ THẤT BẠI

- Tuổi > 70
- Tiếp tục duy trì an thần tĩnh mạch
- Thiếu máu ($Hb < 100g/L$, $hct < 0,3$)
- Thời gian thở máy kéo dài (trên 8-10 ngày)
- Thừa dịch
- Tổn thương thần kinh trung ương
- Tự rút NKQ
- Bệnh nội khoa còn chưa được kiểm soát tốt

Thank you !

- Nguy hiểm quá!
- Đặt nội khí quản khó???

- Và tai biến ???

Tài liệu tham khảo

- Hồi sức cấp cứu toàn tập – Gs Vũ Văn Đình, 2005 trang 517-527
- Orotracheal intubation – Christopher kabrhel MD, NEJM 2007:356:e15
- Procedures, techniques and minimally invasive monitoring in Intensive Care Medicine – Richard S.Irwin, James M.Rippe, 2008, p4-p18